

Het Groeipakket en armoedebestrijding: over feiten en fabels

Wim Van Lancker

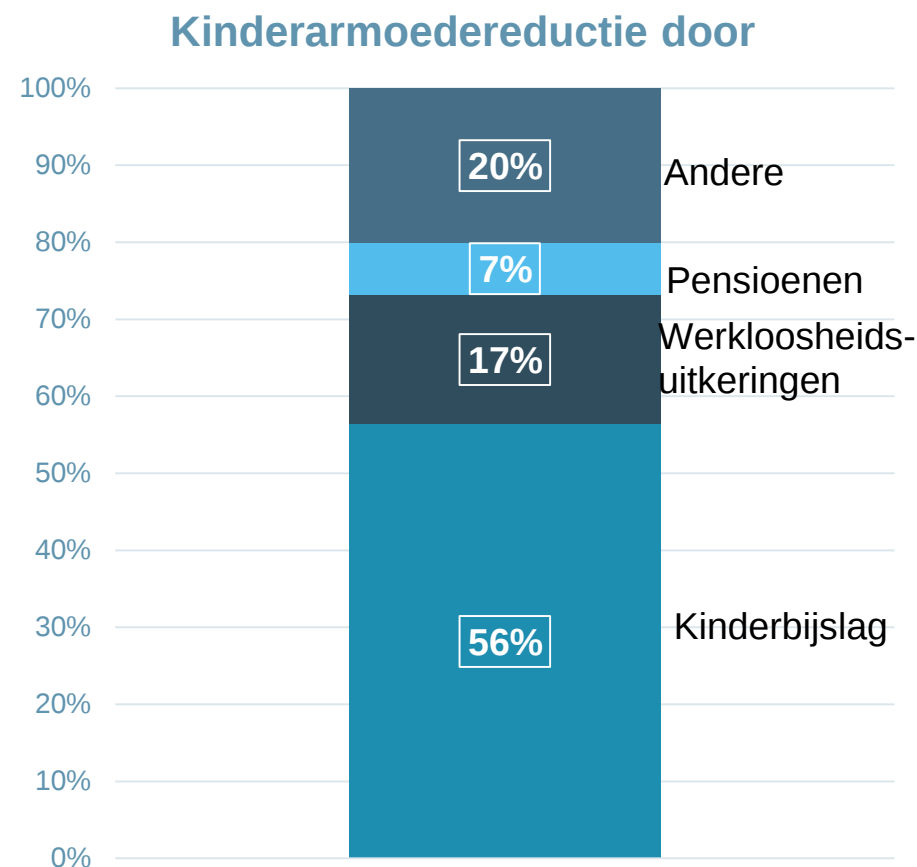
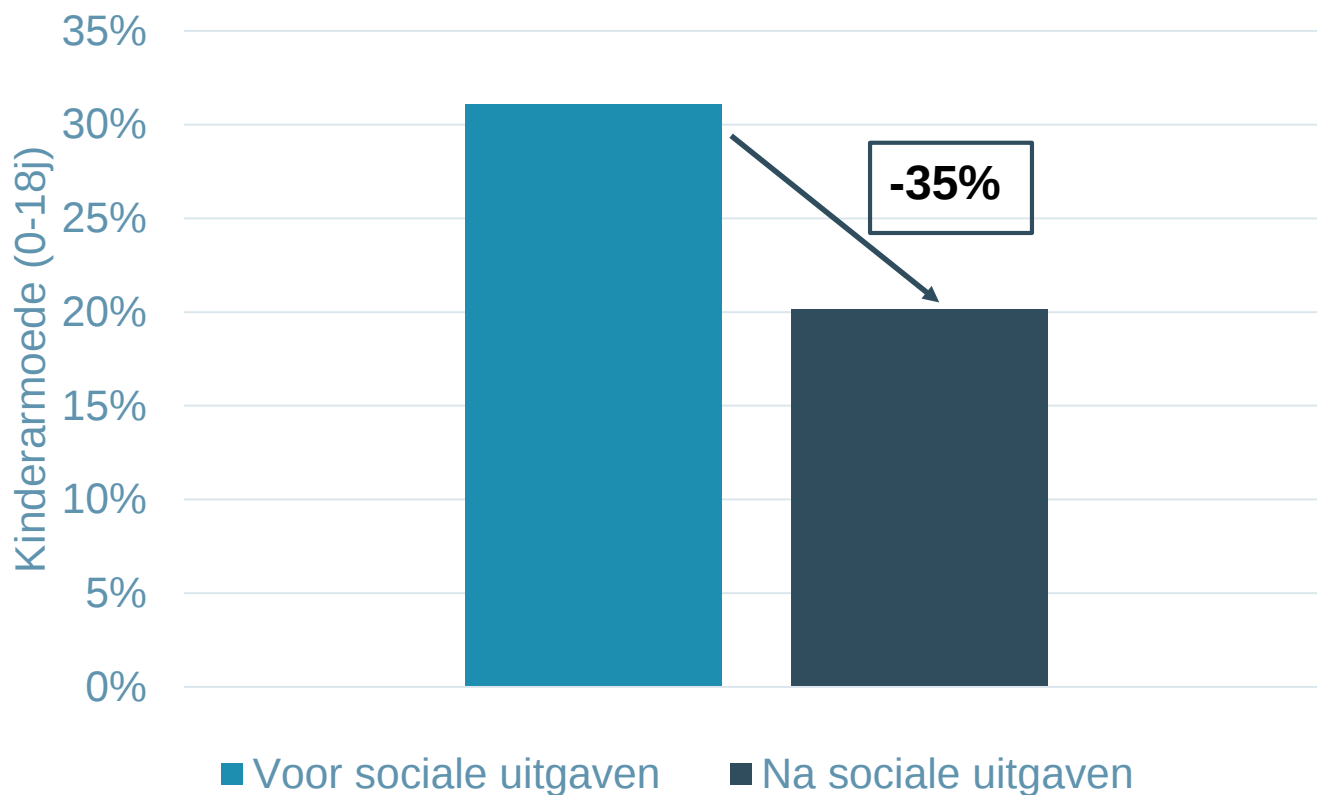
Centre for Sociological Research

KU Leuven

@wvlancker

De rol van de kinderbijslag in de vermindering van kinderarmoede kan niet worden onderschat

België anno 2018 (Vlaanderen gelijkaardige resultaten)

De verwarring ontward: de rol van sociale toeslagen

- Uit de evaluatie van het Groeipakket, voorgesteld door de bevoegde administratie:
- *“Er is een verdubbeling van het aantal kinderen dat recht heeft op een sociale toeslag, namelijk van 175.000 naar 364.000 kinderen. Ten opzichte van het totaal aantal kinderen dat gezinsbijslag krijgt, ontvangt 22,52% van de kinderen een sociale toeslag”*
- *“Van dit globale budget is er in 9,1% (360,4 miljoen euro) voorzien voor inkomensgerelateerde toeslagen (sociale toeslagen en schooltoeslag).”*

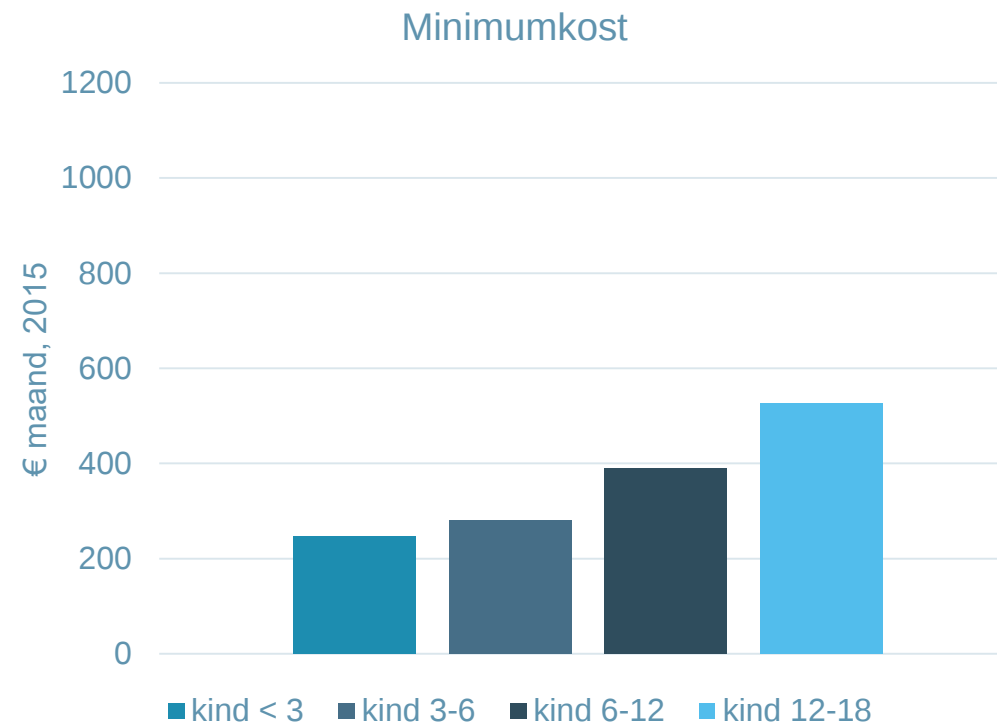
Het Groeipakket herverdeelt níét beter dan de AKBW

- Terug naar de doelstellingen van de kinderbijslag:
 - Compenseren van de kosten van kinderen
 - Bestrijden van armoede

De minimumkosten van kinderen

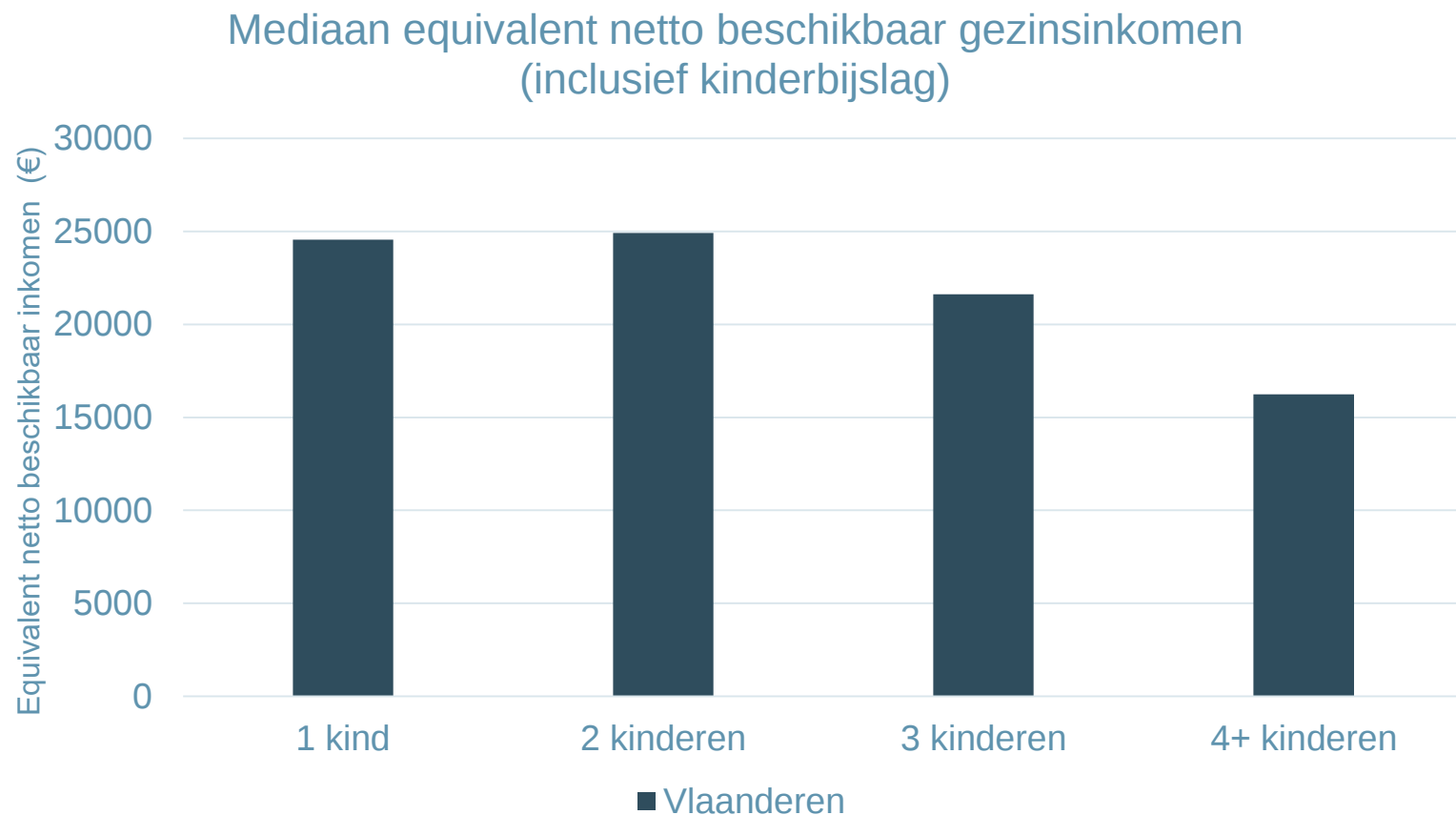

■ 1 kind (<3j) ■ 2 kinderen (<3j; 3-5j) ■ 3 kinderen (<3j; 3-5j; 6-11j)

Op basis van referentiebudgetten; assumptie: koppel, minimumloon

De inkomenspositie van gezinnen met kinderen

Het Groeipakket herverdeelt níét beter dan de AKBW

- Het effect van sociale toeslagen kan alleen maar begrepen worden in samenspel met de basisbedragen (universaliteit + selectiviteit)
- Het afschaffen van de rangtoeslagen (en in mindere mate leeftijdstoeslagen) zorgt ervoor dat de basisbedragen minder herverdelen
 - De gezinnen met gemiddeld hogere inkomens krijgen meer (kleine gezinnen), de gezinnen met gemiddelde lagere inkomens krijgen minder (grote gezinnen)
- Uitbreiding van de sociale toeslagen (met modulatie naar gezinsgrootte) zorgt ervoor dat de sociale toeslagen meer herverdelen
- De architectuur is veranderd, het globale resultaat blijft gelijk

Het gevolg: geen vooruitgang in de strijd tegen armoede

- Armoedetoets KU Leuven en UAntwerpen wijzen in zelfde richting: beperkte, positieve effecten voor gezinnen met 1 kind, eerder negatieve effecten voor grote gezinnen
- Armoedetoets Federaal Planbureau (binnenkort te verschijnen): armoede daalt zeer licht voor gezinnen met 1 kind, maar stijgt sterker voor gezinnen met 4 of meer kinderen
 - Rekening houdend met onderscheid tussen ‘bestaande’ en ‘nieuwe’ gezinnen
- ***“De regionale hervormingen van de kinderbijslag [hebben] globaal relatief weinig impact”***

Meer geven aan wie het meer nodig heeft

- Gegeven het belang van de kinderbijslag als aanvulling op het inkomen
- Gegeven de stijgende kinderarmoede
- En gegeven de succesvolle automatisering en administratieve hervorming achter de schermen van het Groeipakket
- ...is het nu tijd om de bedragen doelmatiger in te zetten in de strijd tegen armoede

Economische argumenten: lessen uit Canada

- Hervorming sterk gericht op het ondersteunen van de laagste inkomensgroepen
 - Bedragen tot 475 euro per kind
- Kinderbijslag ontmoedigt niet om te werken: “Our analysis indicates that [the Canada Child Benefit] reduced child poverty. We find no evidence of a labor supply response to either of the program reforms on either the extensive or intensive margins.”
https://www.nber.org/system/files/working_papers/w28556/w28556.pdf
- Economische slim om veel meer te geven aan de laagste inkomens: “Every \$1 disbursed through the program to Canadian families has translated to a \$1.97 contribution to GDP”
<https://www.cancea.ca/CCB>
- Daling van armoede in Canada met 20% in 2 jaar tijd, <https://www.canada.ca/en/employment-social-development/news/2019/02/canadas-first-poverty-reduction-target-met-three-years-ahead-of-schedule.html>

Enkele pistes voor de toekomst

- De basisarchitectuur Groeipakket die nu op poten staat biedt perspectief voor een slimme hervorming
- Korte termijn:
 - Evalueren van de automatische procedure en de manuele alarmbelprocedure: hoeveel fouten werden gemaakt? Hoeveel terugvorderingen, voor welke bedragen? Waar zaten de fouten? Bij welke gezinnen? Krijgt elk gezin in armoede wel kinderbijslag? Quid zelfstandigen? Doen de uitbetalers genoeg om de manuele alarmbelprocedure goed te laten werken? Hoe zit het met het armoederisico van de wezen en de halfwezen?
 - Bedragen van de sociale toeslagen verhogen
 - Heroriënteren middelen kinderopvangtoeslag en kleutertoeslag
- De armoede-impact hiervan kan worden ingeschat

Enkele pistes op langere termijn

- Een plan op een termijn van 10 jaar om de kinderarmoede te halveren laten uitwerken door een Vlaamse Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid of door het Federaal Planbureau
- Kinderbijslag als fundamentele pijler van een effectief armoedebeleid
- Ingrediënten:
 - Elk kind is niét gelijk: basisbedragen differentiëren
 - Geen vaste inkomensgrenzen maar laten uitfaseren tot een minimum universeel bedrag waar iedereen recht op heeft
 - Scenario's schatten in functie van verdeling en werkincentieven op gezinsniveau, rekening houdend met *standstill* van sociale rechten